

En toch keerde hij terug naar Czeladź*

In het vorige nummer van "Optie naar Rechts" beschreef ik het oorlogslot van mijn grootvader Jan. In dit artikel zal ik de gevechtsroute van mijn tweede grootvader Henryk presenteren, die een sapper was in de 1e Poolse Pantserdivisie van generaal Maczek. Ik zal u ook vertellen over zijn eerdere oorlog lot: ontsnappen uit het Pools in 1939 door het Bieszczady-gebergte, gevangenschap in Hongarije, verblijf in Frankrijk in 1940 en training in het Poolse leger in Schotland tot de invasie van Normandië in 1944.

Voor de oorlog ging grootvader Henryk na het afronden van 7 klassen van de lagere school naar een vakschool om houtbewerking te leren. Hij behoorde ook tot de Eaglets in de Riflemen's Association in Czeladź. Toen de Tweede Wereldoorlog uitbrak, was hij nog geen 17 jaar oud. Samen met oudere collega's was hij op zoek naar een Militair Districtscommando. Ondertussen verplaatsten ze het vanuit Będzin eerst naar Wolbrom, vervolgens naar Miechów en uiteindelijk naar Kielce. Toen mijn grootvader en zijn vrienden naar Kielce kwamen, werd de stad gebombardeerd door de Luftwaffe. (.m.in. Station). Daar ontmoette mijn grootvader een vriend die lid was van de Amateursportvereniging in Czeladź. "Hij adviseerde me om mijn geweeruniform uit te trekken, omdat de Duitsers me zouden arresteren en ik zou gaan zitten, dus ik verwisselde het voor burgerkleding," herinnerde mijn grootvader zich. Na een paar dagen – op 15 september 1939 – keerden de jongens terug naar Czeladź. Hier was de brug al herbouwd, die door de Schuttersbond werd opgeblazen toen de Duitsers de stad zouden binnentrekken. Grootvader hoorde dat hij zich in Będzin als werkloos moest laten registreren. Elke dinsdag moest je een toeslag van PLN 7,23 aanvragen. Aan de andere kant werd iedereen die deze uitkering meerdere keren ontving, voor werk naar Duitsland gebracht. "Toen ik weer kwam voor geld," zei mijn grootvader, "zeiden ze dat ik in de rij moest staan voor de tweede rij, waar mensen werden geregistreerd om in Duitsland te werken. Ik wist te ontsnappen en nam de toelage nog twee keer op. Opa moest aanvragen, anders kwam er een controle in het huis en vond er arrestatie plaats. Toen hij voor de achtste keer kwam, merkte een Duitse politiemann hem op, greep hem stevig bij de nek en leidde hem naar het begin van een lange rij mensen die stond om de reis naar Duitsland te leiden. Hij kreeg de opdracht om volgende week vrijdag op het station in Będzin te verschijnen.

ONTSNAP DOOR HET BIESZCZADY-GEBERGTE

Ondertussen hadden mijn grootvader en drie collega's van de Amateursportvereniging uit Czeladź al afgesproken dat wanneer ze een verwijzing kregen, ze naar het buitenland zouden vluchten om zich bij het Poolse leger aan te sluiten. Ze leerden dat de gemakkelijkste manier om illegaal de grens over te steken in het Bieszczady-gebergte is. Zonder zelfs maar afscheid te nemen van hun familie, namen mijn vrienden een trein door Sosnowiec, Dąbrowa Górnicza, Zabkowice naar Krakau en van Krakau naar Zagórze in het Bieszczady-gebergte. Ter plekke stapten ze uit bij het station en gingen richting het bos. Er was een kraal onder het bos waar ze wilden ontbijten. Daar kregen de jongens brood met boter en melk. Het bleek de landgoed-boswachtersloge te zijn van de lokale erfgenaam, die majoor was van het Poolse leger. Omdat ze hem echter niet vertrouwden, logen de gasten dat ze in lichtere stenen handelden. De majoor beseftte echter al snel wat er aan de hand was en vroeg of ze naar het buitenland wilden ontsnappen. Hij vertelde hen waar ze heen moesten en wat ze moesten doen. Hij achtervolgde zijn gasten omdat hij om 10 uur verwachtte dat Duitse soldaten naar hem toe zouden komen om te jagen. "Mijn boswachter neemt je mee door het bos, maar pas op hem, want ik weet niet zeker of hij door de Duitsers is omgekocht. Vertel hem niet waar je naartoe gaat", waarschuwde de officier. "Je gaat door het bos en je komt op Baligród. Er is daar al een Pools-Hongaarse grens (in 1939 begon Duitsland met de bezetting van Bohemen en Moravië, en Hongarije annexeerde een deel van Slowakije en op deze plaats veranderde de Pools-Tsjechoslowaakse grens in Pools-Hongaars). In Baligród, vervolgde de majoor, ga je naar de pastoor en hij zal je verdere instructies geven.

De boswachter leidde de jongens twee uur lang en bleek een man van eer te zijn – hij was geen Duitse spion. Een van zijn collega's, misdienaar, ging naar de priester. De priester beval hun één voor één, om geen argwaan bij de Duitsers op te wekken, naar de gids te gaan die hen over de grens moest leiden. In het huis van de gids deed zijn vrouw de deur open. Ze wenste dat ze twee uur eerder waren gekomen, want toen ging haar man twee agenten de grens over dragen en kon de jongens ook meenemen. Terwijl

ze hun worst aan het eten waren, wachtend op de gids, kwam Joe, de schoonzoon van de gastvrouw, die al twee of drie keer met zijn schoonvader had gelopen en mensen over de groene grens had geleid. Zijn schoonmoeder haalde hem over om de jongens dit keer zelf te leiden. Ze gingen naar de bergen. Het was november en veel sneeuw, zelfs voor deze tijd van het jaar. Drie uur lang cirkelden ze in cirkels omdat Joe de weg kwijt was. Toen zei de jongen op hem te wachten, en ondertussen moest hij uitzoeken waar hij heen moest. Ze zagen hem niet meer terug. Het was erg koud en de avond kwam, dus staken ze een vreugdevuur aan om warm te blijven. Opa had natte schoenen en droogde die rond het kampvuur. Helaas begonnen de zolen toen uiteen te lopen. De jongens, huilend, wachtten tot de ochtend. Ze verloren elke hoop, maar ze kwamen op de weg. Daar stonden drie Duitse soldaten met een Duitse herder. Ze hielden jongens vast die logen dat ze de door de Sovjet-Unie bezette Poolse gebieden ontvluchtten. Het bleken Volksdeutsche – Sileziërs te zijn. De jongens zijn naar het politiebureau gebracht. Daar kregen ze thee en brood met reuzel en lieten ze wachten op het verhoor. De ondervrager geloofde niet in het sprookje en de jongens gaven toe dat ze uit Czeladź kwamen. Ze kregen gratis kaartjes voor de trein van Cisna naar Będzin. Na zo'n avontuur dachten de jongens er echter niet aan om naar huis terug te keren en gingen ze terug naar Baligrod naar de lodge van de boswachter. Toen de gastvrouw en Joe hen zagen, begonnen ze allebei te huilen. Ze zaten tot de avond in de boswachtershut. Op dat moment kwam er een andere man uit Katowice.

VERBLIJF IN HONGARIJE EN FRANKRIJK

De volgende dag leidde de boswachter de jongens naar de grens. Ze liepen ongeveer twee uur. Vervolgens zei de boswachter dat ze alleen moesten gaan en gaf hun de juiste aanwijzingen om de grens met Slowakije, die ook dichtbij was, niet te bereiken, omdat ze dan problemen konden krijgen. Na een verdere mars door het bos zagen de jongens links het gebouw – een boerenhut, bedekt met stro. Ze wisten niet van wie de hut was, dus klopten ze aan. Het bleek dat de Hongaarse grenswachten binnen sliepen. Ze vertelden hun dat ze in het Poolse leger wilden stappen. De bewakers zeiden dat ze de volgende dag de jongens naar de kazerne zouden brengen - 3-4 km verderop. Ze vroegen alleen om in de kazerne niet te onthullen dat de bewakers van dienst hadden geslapen, maar om te zeggen dat ze de voortvluchtigen hadden betrapt. En zo geschiedde. In de kazerne werden de jongens goed ontvangen, ze kregen eten. Er waren zo'n tweehonderd Polen die voor de Polen vluchtten om dienst te nemen in het Poolse leger in het Westen. Op een dag laadden de Hongaren ze op twee wagons en vervoerden ze naar Boedapest. Daar werden speciale bussen geplaatst en Polen naar militaire kazernes gebracht. Ze werden bewaakt en mochten de stad in. Na vijf dagen reden bussen naar de binnenplaats van de kazerne en werden de Polen van Pest naar Boeda naar de citadel op de Gelertheuvel gebracht, waar ze gevangen werden gezet wegens illegale grensoverschrijding (vanwege de alliantie met Hitler konden de Hongaren de Polen niet officieel helpen). Ze werden in de kelder van het fort geplaatst, waar ze een ladder afdaalden. Na twee dagen kwam een liaison van de Poolse ambassade en vroeg de commandant van de citadel om de Polen vrij te laten op de binnenplaats. Toen raadde de verbindingsofficier de Polen aan om van daaruit te vluchten. Hij vertelde hun welke kant ze op moesten vluchten en waar het Poolse consulaat in Boedapest was gevestigd. Op de vijfde dag van zijn verblijf in de citadel arriveerde het Internationale Rode Kruis met kleren. Opa kreeg schoenen omdat de oude helemaal waren afgebrokkeld.

De volgende dag, tijdens de regen, toen de Hongaarse bewakers zich onder een dak verstopten, besloten mijn grootvader en zijn vrienden te ontsnappen. Ze moesten van de muur springen. Een van de collega's schrok van de hoogte en gaf het op. Opa sprong gelukkig, terwijl zijn collega zo ongelukkig was dat hij zijn been verdraaide, wat een krachtig hematoom veroorzaakte. De jongens daalden af van de Gelerttheuvel en gingen richting het Poolse consulaat, dat zich op Vaci Utca bevond. Onderweg kwamen ze drie Hongaarse politieagenten tegen, die hen gelukkig niet bijstonden. Op het consulaat was de ongelukkige man gekleed met een beenverband, er werden nieuwe documenten voor hen gemaakt, voedselbonnen gegeven en verteld om naar het hotel te gaan en na drie dagen terug te keren. Nog voor Kerstmis 1939 werd de vriend van mijn grootvader naar Balaton naar Balatonkiriti gestuurd en mijn grootvader naar een klein dorpje buiten Esztergom. Daar stond voor de oorlog een Tsjechoslowaakse wachttorens. Momenteel waren er 90 Polen, waaronder 20 vrouwen van het Rode Kruis en de RifleMen's Association. Ze aten in twee restaurants "U Czurgaja" en "U Betse", en de Poolse ambassade betaalde voor (heerlijk) eten. Bovendien gaf het Internationale Rode Kruis Polen nieuwe kleding en een vergoeding voor kleine uitgaven - 50 pengö (Hongaarse valuta in 1925-45), terwijl bijvoorbeeld een liter wijn 0,2 pengö kostte. Grootvader Henryk bleef er tot maart 1940. Daarna werd hij naar het Poolse leger in Frankrijk gestuurd. Een consul kwam en zei dat de ouderen legaal zouden gaan en de jongere mensen de groene grens zouden oversteken. Opa met zijn groep, die werd geleid door een militaire gids met de rang van kapitein, zou de laatste kant op gaan. Vanuit Boedapest nam hij de trein naar Barcs, een stad

aan de Hongaars-Joegoslavische grens. Daar brachten ze de nacht door en 's morgens kregen ze het bevel om naar de rivier te gaan, waar vlotterers stonden te wachten. Alles werd georganiseerd door de Poolse autoriteiten – de grenswachten werden omgekocht. Vanwege de zeer sterke stroming van de rivier de Drava staken ze meer dan een uur over naar de andere kant, waar ze vriendelijk werden begroet door Joegoslavische bewakers. Ze brachten de nacht door in de kazerne. De volgende dag reisden ze 20 km in karretjes naar het station, vanwaar ze met de trein naar Zagreb gingen. Ook daar was alles vooraf bepaald – Polen betaalden steekpenningen om Italiaanse visa te verkrijgen.

Ze kwamen aan in Triëst, waar een wissel van locomotief plaatsvond. Opa nam een pauze van 45 minuten en stuurde zijn vader een ansichtkaart met groeten. Mijn overgrootvader Jan werd gered van straf, want toen mijn grootvader ontsnapte en niet op het station in Będzin verscheen om naar Duitsland te gaan, kwamen de Duitsers controleren of hij hem niet onderhield, en bovendien moest mijn overgrootvader elke maand naar Sosnowiec naar Militarpolizei om uit te leggen waar zijn zoon was. De volgende keer liet hij een ansichtkaart uit Triëst zien. Toen zei de overste van de post: "Hij is daar met onze [Italianen, bondgenoten van de Duitsers]" en de overgrootvader werd niet langer lastiggevallen.

Ondertussen ging mijn grootvader vanuit Triëst langs de Alpen naar Modena, naar het Poolse militaire kantoor in Frankrijk, waar hem werd verteld dat hij vanwege zijn jonge leeftijd niet in het leger zou worden opgenomen en naar een school in Parijs werd gestuurd. Grootvader wilde echter niet studeren en nam liever dienst in het leger. Hij ging naar de kazerne van Bessières in Parijs, waar een verzamelpunt was voor Poolse soldaten, waar ze opdrachten kregen aan eenheden, en van daaruit naar het kamp Coëtquidan in Bretagne, waar het eerste kamp van het Poolse leger in Frankrijk werd georganiseerd en het Genie-trainingscentrum zich m.in bevond. Daar, op 4 april 1940, meldde mijn grootvader zich als vrijwilliger bij de 1e Genie Compagnie in het III Bataljon van het Poolse Leger. In de buurt was een detachement Franse Genie gestationeerd en er waren ook Poolse militaire instructeurs. Daar onderging mijn grootvader een militaire opleiding, hij leerde ook roeien en bruggen bouwen. Toen de Duitsers in mei 1940 Frankrijk binnenvielen, moest mijn grootvader met zijn hele eenheid vechten. Toen stierven veel Polen. De eenheid van grootvader slaagde er echter niet in om naar het front te komen, omdat maarschalk Philippe Petain snel de capitulatie namens zijn land tekende.

EVACUATIE NAAR ANGLIA

Toen ging de eenheid van mijn grootvader naar de Atlantische Oceaan om naar Groot-Brittannië te gaan. Op volle zee, in de buurt van La Rochelle in het westen van Frankrijk, ankerde ze "Batory". Hij kwam de haven niet binnen om niet gearresteerd te worden. Het schip heeft al twee reizen gemaakt tussen Frankrijk en Engeland, met Polen aan boord. Deze keer voer de kapitein op eigen verantwoordelijkheid, want de Engelsen waarschuwden hem dat de Duitsers het schip gingen torpederen.

"We stonden te wachten in de haven", herinnerde opa Henryk zich. – Later werden we met motorboten naar het schip vervoerd – de hele dag en de hele nacht – 10-12 personen elk. Enkele duizenden Poolse soldaten. In de ochtend zijn we gevaren. De Duitsers informeerden de kapitein dat het schip tussen 10 en 12 uur getorpedeerd zou worden. Om dit te voorkomen, voer "Batory" een andere route - naar het zuiden langs de Franse, Spaanse en Portugese kusten. Tussen 10 en 12 uur was er een alarm, iedereen moest reddingsvesten aantrekken en aan boord gaan. Je kon een zee van hoofden zien, man voor man. Gelukkig werd het schip niet getorpedeerd. Na 2,5 dag reizen, op 24 juni 1940, voeren we naar Plymouth, Engeland. Vanaf daar namen we de hele dag en de hele nacht de trein naar Schotland. We verbleven in Biggar bij Edinburgh, waar van tevoren tenten voor ons waren klaargemaakt. Onze Genie-eenheid was ook gevestigd in Crawford. We hadden training, daarna hergroepering, en we werden eerst overgebracht naar Leuchars, waar een nepluchthaven met houten vliegtuigen was, en ten slotte naar Tayport, beide steden in de buurt van St. Andrews aan de Noordzee.

Maar bovenal werkten Genie aan het voorbereiden van de Schotse en Engelse kusten om een mogelijke Duitse invasie af te slaan. Grootvaders eenheid bewapende de kust van Schotland op plaatsen waar vlak terrein was. Met een speciaal apparaat bij eb dreven soldaten enkele meters palen de grond in, maakten dammen, speciale bunkers en ontgonnen de Noordzeekust.

Eind juni 1940 werd mijn grootvader formeel overgeplaatst naar de 1st Independent Genie Company van de First Rifle Brigade van het Poolse leger in Engeland. Tijdens zijn opleiding in Schotland volgde mijn grootvader opleidingen in chauffeur, automonteur (in de eerste helft van 1942) en radiotelegraaf. Poolse soldaten kregen ook Engelse les. Op 20 juni 1942 werd mijn grootvader gepromoveerd tot de

rang van senior Genie en op 25 oktober 1943 werd hij overgeplaatst naar de 10th Genie Company in de I Armored Division van generaal Maczek. Militaire oefeningen werden ook gehouden op oefenterreinen in Engeland. Aan de andere kant dateerden Poolse soldaten Schotten. Tot op de dag van vandaag woont mijn tante Diana, die in september 1943 in Schotland werd geboren, in Engeland. De enige zin in het Pools die haar moeder haar leerde is: "Geef me een mond mijn lief."

U MACZEK

In juni 1944, tijdens de geallieerde invasie van Normandië, verdedigden de Duitsers zich zeer, veel geallieerde soldaten, voornamelijk Amerikanen, werden gedood. Maar uiteindelijk werden de Duitsers van de Franse kust verdreven. Ter voorbereiding van de landing werden Poolse soldaten vanuit Schotland naar een speciaal evacuatiekamp Aldershot in Zuid-Engeland getransporteerd. Op 1 augustus 1944 werden ze samen met militair materieel op schepen geladen. De 1e Pantserdivisie van generaal Maczek, onderdeel van het 1e Canadese Leger onder leiding van generaal Harry Crerar, voer in konvoi met andere schepen – in totaal ongeveer 30-40 schepen. Poolse soldaten bereikten de kust van Normandië bij Caen. Polen en Canadezen rukten op tot diep in Frankrijk. Ze reden tanks en zware wagens door het land op opgesneden graan door de velden en vernietigden ze volledig. Franse boeren vluchtten van het front en slaagden er niet in om landbouwproducten van de velden te halen.

- Het was prachtig, zonnig weer - zei mijn opa - we reden in een verkenningswagen, ik bediende een machinegeweer, Canadese geniesoldaten reden naast ons. Plotseling begonnen de Duitsers raketten af te voeren, er was een oerknal. Een van hen raakte een verkenningswagen (een voertuig met wielen aan de voorkant en sporen aan de achterkant) van Canadezen, die begon te branden. Er zaten tien soldaten in, van wie er zes ontsnapten, vier gewonden achterlatend in de wagen. Ik kwam uit mijn torentje naar beneden en haalde van de verkenners een soldaat die nog leefde, maar zwaargewond was, en een andere. De andere twee waren al dood. Zodra ik de andere Canadees wegtrok, ontplofte het allemaal, want naast de brandstof zaten er ook explosieven in het voertuig. Toen kwam een majoor van het Canadese leger naar me toe, schreef de gegevens uit het militaire boek op en zei dat ik de Hoge Canadese Orde zou krijgen. Tot op de dag van vandaag heb ik echter geen nieuws over deze kwestie ontvangen. De Majoor had later in de oorlog kunnen sterven, dit was immers nog maar het begin van de invasie en zijn aantekeningen konden door niemand anders worden gelezen.

In totaal kreeg grootvader Henryk tien medailles, zoals het Dubbelkruis van Moed met de eerste aanpassing van generaal Maczek (tijdens de bezetting van Duitsland op 21 februari 1946), 1939-45 Star, France & Germany Star, War Medal, Defense Medal, Medal of the Polish Army, Croix des Combattants Volontaires.

De volgende fase van de oorlog was de Slag bij Falaise, in augustus van hetzelfde jaar. Eerder wist niemand wie het won, want er was een vreselijke ketel, de gevechten duurden 2 weken. Tijdens deze strijd gebeurde er een fatale fout. Plotseling werden Poolse soldaten, in plaats van Duitse, aangevallen door een Amerikaans squadron - 6 vliegtuigen lieten bommen los op de Poolse luchtafweercompagnie. Toen stierven veel Polen. En toch werden Poolse tanks gemarkeerd met een grote gouden ster, die een gloed gaf die zichtbaar was vanuit de lucht. Uiteindelijk werd de slag echter gewonnen door de Polen. Veel Duitsers stierven, van wie de lichamen in het dal lagen. "Bijtende soda werd gebruikt voor desinfectie," herinnerde mijn grootvader zich, "de lijken begonnen te schuimen en er stroomde bloed uit. En we reden over die Duitsers heen. Daarna bevrijdden de soldaten van generaal Maczek een aantal Franse steden: Abeville, Wizernes, Belle Croix en St. Ome.

Vervolgens trokken soldaten onder bevel van generaal Maczek de Belgische stad Ieper binnen. Het Genie Regiment van grootvader was als eerste op de markt. – We liepen in vier geniesoldaten, waaronder twee broers – Błażej en Karol Zajac, ik liep als eerste – herinnerde mijn grootvader zich. Błażej vroeg me om hem eerst te laten gaan, zodat hij een Duitser kon vangen. De stad leek uitgestorven, er waren gebouwen van 4-5 verdiepingen in de buurt. Andere geniesoldaten volgden ons. Toen schoot een Duitse sluipschutter en doodde Błażej ter plekke. In de hele oorlog stierven er weinig geniesoldaten van generaal Maczek - vier, waaronder twee koks en twee lijn geniesoldaten, maar veel soldaten van het 8th Rifle Battalion, de zogenaamde "bloody shirts", stierven. Deze naam werd door de Nederlanders gegeven. 250-300% van de soldaten van dit bataljon werden gedood - de hele tijd werden nieuwe rekruten gecoopteerd in het bataljon. Veel uit mijnen, want vanuit deze vallen sleepten de Duitsers slecht zichtbare lijnen, die gemakkelijk konden worden gehaakt.

Vanuit Falaise achtervolgde de 1e Pantserdivisie de Duitsers, op weg naar België waren er verschillende schermutselingen. Polen veroverden vele Belgische steden, m.in Passendale, Hooglede, Roulers, Thielt. Daarna bereikten de Polen Gent, waar ze ongeveer een week gestationeerd waren. Op 16 september trokken ze Nederland binnen, waar opnieuw gevechten met Wehrmachtsoldaten plaatsvonden. De stad Axel en de haven van Terneuzen werden bevrijd, en vervolgens eind oktober een verrassende manoeuvre sterk versterkt en verdedigd Breda, die de stad redde van de vernietiging van geallieerde bommenwerpers. Tijdens de bevrijding van zowel België als Nederland sprongen vrolijke mensen op karren, tanks van Poolse soldaten, gooiden brood, bloemen en meisjes wierpen zich om hun nek en betaalden hen terug met kusjes. Polen daarentegen deelden schaarse sigaretten en luxe chocolade uit aan de inwoners van bevrijde steden.

Poolse helden bereikten de Maas in de omgeving van Moerdijk, waar de weg vanwege de lagune was afgesloten. De winter van 1944/45 kwam en de breuk in de vijandelijkheden kwam. Tot het vroege voorjaar van 1945 was de eenheid van mijn grootvader gestationeerd in een viervleugelig klooster, waar priesters bereid waren in koloniën te werken. Elke avond gingen de geniesoldaten naar de Maas om de oever van de rivier te ontginnen, om prikkeldraad te maken zodat de Duitsers er niet doorheen konden. Het was niet zonder tragische ongelukken:

- Eenmaal terug in de kazerne - herinnerde mijn grootvader zich - gaan we gans, plotseling horen we een gewerschot en zien we dat ene soldaat Stanisław Pomorski doodligt. Er was lawaai. De soldaten vonden een omhulsel uit de patroon van een Engelse automaat. Een soldaat snuffelde aan de loop van het geweer van een collega. Het bleek dat het van dit wapen was, maar niet de schuld van de soldaat, omdat het ontwerp van het geweer defect was - er was geen goede bescherming. Het geweer schoot omdat de trekker op de deur haakte. Toen begonnen de Duitse gebieden – vervolgde mijn grootvader – twee rivieren kwamen samen, de nazi's waren verschanst, ze werden ontgonnen en wilden zich niet terugtrekken. Maarschalk Bernard Montgomery besloot dat parachutisten vanuit Engeland moesten vliegen en tegen die tijd moest de 1e Pantserdivisie proberen de Duitsers daar te verwijderen. De Duitsers verdedigden zich echter zo sterk dat deze plek onneembaar was. Aanvallen vanuit het land brachten niets. De Engelsen stelden Poolse parachutisten aan om de brug aan te vallen. Generaal Stanisław Maczek ging vervolgens naar maarschalk Montgomery met het verzoek de actie te annuleren, omdat hij bang was dat de soldaten zouden worden neergeschoten. Helaas weigerde Montgomery omdat het naar zijn mening te laat was om de actie te annuleren, hoewel het nog steeds kon worden gedaan. De volgende dag, om 10.m uur, arriveerden Poolse parachutisten [waarschijnlijk de 1st Independent Parachute Brigade] uit Engeland. De Duitsers schoten ze als eenden dood. Er was een vreselijke slachting van Poolse soldaten. Ongeveer 90% van de parachutisten werd gedood. Ondertussen trokken de Duitsers, die de superioriteit van de geallieerden zagen, zich 's nachts terug en de geallieerde legers gingen in de achtervolging.

In Duitsland duurden de gevechten tot begin mei 1945. Grootvaders eenheid bereikte via Jever de stad Wilhelmshaven, waar de kriegsmarinebasis – de Duitse marine – was gevestigd. Op 5 mei capituleerde het fort voor generaal Maczek, die het overnam. Vervolgens trok de 1e Pantserdivisie zich terug uit Wilhelmshaven op minder dan 100 km naar het zuidwesten en werd onder bezetting geplaatst als onderdeel van de Engelse bezettingszone bij de steden Leer en Papenburg. De autoriteiten vroegen de Poolse soldaten of ze terug wilden naar de door de communisten bezette Polen, of dat ze liever in ballingschap bleven. De meesten van hen wilden niet terug en gingen naar Engeland. Het was ook mogelijk om naar Zuid-Amerika, Zuid-Afrika of Australië te gaan. Tijdens de bezetting in Duitsland bleven de soldaten die besloten terug te keren naar het Pools. De anderen kregen een hoge ontslagvergoeding en gingen naar de doorgangskampen. In maart 1947 werd mijn grootvader gepromoveerd tot korporaal, hij was autobestuurder, plaatsvervanger van het patrouilleteam voor autoherstel.

TERUG NAAR HET LAND

I. DYWIZJA PANCERNA

LEGITYMACJA

st. sap. GUKIERNIK

Henryk

10. KOMPANIA SAPERÓW
(Oddział)

uprawniony jest do noszenia

„KRZYŻA WALECZNYCH“

(z 1-szym okuciem)

NIEMCY, dnia 21. luty 1946 r.

Podpis Dowódcy

C.O. A. KOŚLACZ Capt.

Nadanie ogłoszono
w „Dzienniku Personalnym“

NACZELNEGO WODZA
I
MINISTRA
OBRONY NARODOWEJ

No. 8 z dnia 25. 6. 1945 r.

SZEF ODDZIAŁU ORG. KWAT.

(podpis)

PODOSKI,

kpt. dypl.

P 63